

Til Kirkerådets direktør

Oversendelsesbrev, rammeplaner og veiledende lister

Skrivegruppen for rammeplaner for kirkelig undervisning og læring oversender med dette rammeplaner for kirkelig undervisning, med tilhørende veiledende lister. Nok en gang vil skrivegruppen, som har bestått av Asbjørn Gutubø Håkonseth, Kristin Gunleiksrud Raaum og Rune Øystese, takke for oppdraget. I dette oversendelsesbrevet vil vi gjøre rede for arbeidet vi har lagt ned, og begrunne noen av valgene vi har tatt.

Kunnskap om kristendom, Bibelens fortellinger og kristen praksis er synkende i befolkningen, også blant medlemmene i Den norske kirke. Læreplanene for skole og opplæring er svært lite konkrete og Bibelen er knapt nevnt. Kateketer, kirkemusikere, prester og lærere kan fortelle om manglende kjennskap til salmer, bibelske kjernefortellinger og kristen praksis. Derfor er det helt avgjørende for kirken å satse tungt på kirkelig undervisning og læring. Formidling av tro, bibelfortellinger, salmer og praksisformer må prioriteres sterkt.

Etter skrivegruppens vurdering er dette feltet strategisk viktig for Den norske kirke som folkekirke i årene som kommer. I vårt arbeid har vi lagt stor vekt på å konkretisere innholdet i kirkelig undervisning og læring, i tråd med bestillingen vi har fått.

Forslaget vi legger fram, inneholder rammeplaner for aldersgruppene 0–5 år, 6–12 år, konfirmasjonstiden, 13–19 år, unge voksne og voksne, og veiledende lister for bibeltekster, salmer og praksisformer, i tråd med Kirkerådets vedtak 19. september 2025. Innen 25. januar vil vi også legge fram eksempler på planer for aktiviteter, fordelt på de aktuelle aldersgruppene.

Tre av rammeplanene (6–12 år, konfirmasjonstiden og 13–19) ble lagt fram for Kirkerådets direktør 29. august 2025. Arbeidet med forslag til tre nye rammeplaner og seks sett med tilhørende veiledende lister startet 6. oktober 2025, og videreførte det arbeidet vi allerede hadde påbegynt. Nå legger vi også fram de tre første rammeplanene på nytt, med noen mindre endringer.

Sammenhengen og progresjonen fra aldersgruppe til aldersgruppe er sentralt for forståelsen av helheten i rammeplanforslaget. Vi har derfor lagt ved et dokument som viser de seks rammeplanene side ved side. Dersom det finnes korrekturfeil, har dokumentet «Rammeplaner og veiledende lister, kirkelig undervisning og læring» forrang foran dokumentet «Sammenstilte rammeplaner».

Om arbeidet

Vi har fått svært kort tid på oss til dette omfattende oppdraget. Arbeidet har langt på vei vært utført i tillegg til våre ordinære jobber. Det har i stor grad vært et nybrottsarbeid og et bidrag til fagutvikling for kirkelig undervisning og læring.

Skrivegruppen har fått god hjelp fra Kirkerådets sekretariat, som har tilrettelagt for arbeidet, deltatt i de fleste møtene og bidratt med avklaring av mange spørsmål. Vi takker for hjelpen, og ser fram til å evaluere samarbeidet i etterkant.

Sekretariatet har koordinert samarbeidet med en to referansegrupper. Vi har fått mange gode og verdifulle innspill og merknader fra dem begge, som vi har satt stor pris på og nok en gang vil uttrykke takknemlighet for.

De korte tidsrammene har imidlertid gitt krevende arbeidsforhold også for referansegruppene. Vi frykter at den korte fristen skrivegruppen har fått for det helhetlige arbeidet, har gjort at medlemmer i referansegruppene opplever at deres innsats og innspill ikke er blitt tatt på alvor. Det har ikke vært vår intensjon. Vi legger til grunn at Kirkerådets sekretariat fortsetter prosessen med å hente innspill fra relevante aktører før et ferdig forslag legges fram for behandling og vedtak.

Forskjeller mellom planene

Skrivegruppen har videreført formatet, sjangeren og idégrunnlaget for rammeplanene fra de tre som ble levert i august.

Det er et større innholdsomfang i planene for unge voksne og voksne (UV/V). Derfor har det ikke vært plass til å inkludere avsnitt om «sentrale temaer og utvalgsriterier» og «strategier for å utvikle deltakernes tolkningskompetanse» under innholdselementet Bibel, tekst og tolkning for disse aldersgruppene. Avsnittet om foresatte, familie og faddere er heller ikke relevant for UV/V.

I rammeplanen for voksne er det lagt til en tabell som viser aktuelle livsnære temaer som kan knyttes til alle de tre innholdselementene.

Vi har vurdert å endre målformuleringene for UV/V til å være litt mer kognitivt rettet enn erfaringsmålene for 0–19. Både diskusjonen internt og tilbakemeldingene fra referansegruppen viste at dette ikke var tjenlig, jf. begrunnelser nedenfor. Stilen på erfaringsmålene er derfor videreført også for UV/V, slik at det er en praksisorientert og livsnær kunnskapsform som framheves i alle rammeplanene.

Forpliktende språk

Skrivegruppen har drøftet hvor forpliktende språk rammeplanene skal ha, og i hvor stor grad vi kan bruke verbet «skal». Dette forpliktende ordet har vi brukt i generelle mål i innledningene til hver rammeplan, i omtalen av samisk innhold, og i rammer for konfirmasjonstiden.

Under hvert innholdselement (Bibel, tekst og tolkning; Kirkens kultur og tradisjon; Kristen tro i praksis) skal ikke listene forstås som krav til alt det lokale arbeidet skal inneholde, men som ressurser som gir retning og inspirasjon. Her innledes listene derfor med «kan».

Kunnskap og praksis

I rammeplanene er innholdet konkretisert i lister for erfaringsmål. Innholdet presenteres i form av praksisformer og arbeidsmåter for deltakende, dialogisk og nyskapende undervisning og læring. Dette er i tråd med det flerdimensjonale læringsynet som presenteres i Overordnet del kapittel 3.

Den mest sentrale kunnskapsformen som framheves i rammeplanene, er praksiser. Denne kunnskapen handler om hvordan vi *gjør* kristen tro, hvordan vi *gjør* kirke, og hva vi *gjør* med bibeltekstene.

De aktuelle bibelfortellingene, liturgiske tekstene, salmene og teologiske læresetningene som er aktivt i bruk i praksisene, er også en form for kunnskap. Dette kunnskapsinnholdet er i stor grad konkretisert i de veiledende listene.

Prosesorienterte undervisningsmål

Parallelt med arbeidet i skrivegruppen har Asbjørn G. Håkonseth ferdigstilt arbeidet med boken *Kirkedidaktikk: Grunnlagsspørsmål i kirkelig undervisning*. I bokens kapittel 8 begrunnes hvorfor erfaringsmål av den typen som rammeplanene våre inneholder, er de best egnede til kirkelig undervisning. Dette er også i tråd med hvordan forholdet mellom undervisning og læring omtales i overordnet del, side 30.

I kapittelet beskrives denne måltypen som «prosesorienterte undervisningsmål». De egner seg for undervisning som skal rette seg mot alle, uavhengig av funksjonsnivå, og for ikke-formell utdanning. Dette er viktige kjennetegn for kirkelig undervisning.

Erfaringsmålene er skrevet på en slik måte at det skal være lett å differensiere undervisningen for deltakere med ulikt funksjonsnivå. «Øve på Fadervår» kan for eksempel skje med grafiske symboler, tegn til tale eller verbalt språk.

Fra opplæringsprogram til helhetstenkning

Arbeidet med nye planer for kirkelig undervisning og læring bygger blant annet på behovet for å se kirkens arbeid med undervisning og læring i større sammenheng med alle virksomhetsområder i kirken. Forarbeidene i Trosopplæringsutvalgets rapport 31. desember 2021 er en viktig forutsetning.

Gud gir – vi deler var en plan som omfattet et systematisk og sammenhengende opplæringsprogram. Plan for kirkelig undervisning og læring, og de tilhørende rammeplanene, har en helt annen funksjon. Dette tar rammeplanforslagene våre høyde for. Det skal være planer som viser til den undervisning og læring som skjer i helheten av kirkens arbeid, ikke bare planer for de aktivitetene som er definert som undervisningsaktiviteter.

De veiledende listenes normative funksjon

Skrivegruppen har brukt mye tid på å diskutere funksjonen de veiledende listene skal ha. Her har vi også bedt om, og fått, mange viktige innspill fra referansegruppene.

Skrivegruppen opplever at det finnes en forventning om at noen bibeltekster skal tillegges større vekt, og at de veiledende listene skal ha en normativ status. Samtidig opplever vi at det finnes et behov for at listene fungerer som ressurser og inspirasjon, og ikke som mulighetsbegrensninger.

Basert på dette doble premisset har vi valgt å dele listen over bibeltekster i to. Den består for det første av en liste over kjernetekster, og for det andre av eksempellister for hvordan de sentrale temaene og utvalgskriteriene kan få utslag i konkrete bibeltekster.

Vi er blitt bedt om å levere ulike lister for hver aldersgruppe. For bibeltekster for UV/V har vi imidlertid valgt å vise til listene for 13–19 og kirkeårets tekster. Det er nødvendig for å

oppfylle de brede prinsippene som gis for innholdsområdet Bibel, tekst og tolkning i overordnet del.

Kjernetekstlistene utvides i omfang fra aldersgruppe til aldersgruppe. For konfirmasjonstiden har vi likevel valgt å begrense antallet kjernetekster, siden konfirmasjonstiden er mer avgrenset enn mulighetsrommet for et bredt aktivitetstilbud for aldersgruppene 6–12 og 13–19.

Praksisformer

En del av skrivegruppens oppdrag var å skrive veiledende lister med praksisformer. Skrivegruppen forstår praksisformer som både trospraksiser og undervisningspraksiser. Det kan være vanskelig å definere et meningsfullt skille mellom disse to. Det å delta på undervisningsaktiviteter i kirken, er jo en trospraksis i seg selv, og vi underviser om trospraksiser ved å gjøre dem som en undervisningspraksis.

Vi har likevel funnet det nyttig å dele listene opp på denne måten. For det første løfter vi slik fram trospraksisene som et sentralt kunnskapsinnhold. For det andre gjør dette at de veiledende listene kan fungere som en ressurs som utdyper og gir flere eksempler på undervisningspraksisene som omtales i rammeplanene.

Videre fagutvikling

Arbeidet med rammeplanene og de veiledende listene har som sagt vært et stort stykke fagutvikling. Det danner grunnlag for fortsatt fornyelse. Rammeplanene og de veiledende listene vil føre til behov for videre fagutvikling, særlig av ressursmaterieil. Vi ser særlig behov for at Kirkerådet arbeider med en strategisk satsing for bruk av bibelfortellinger, kristne sanger og praksiser i familie og hjem, blant annet i form av materieil som deles ut eller sendes til foreldre.

Andre eksempler er:

- Metodikk og materieil for satsing på faddere
- Bibelfortelling: metodisk veiledning
- Bibeltekster som inngår i de veiledende listene
- Bruk av bibelfortelling for voksne
- Kirkelig undervisning og læring for og om mennesker med funksjonsnedsettelse, med vekt på bibeltekster om helbredelse, Jesu møter med mennesker med funksjonsnedsettelse
- Katekisme for unge voksne
- Guidet gudstjeneste / liturgiveiledning
- Bruk av kirkerommet, kirkebygget og gravplassen
- Salmeopplegg for ulike aldersgrupper
- Samisk bruk av bibeltekster, natursyn og livsanskuelse, samisk spiritualitet
- Trospraksiser i kirkelig undervisning og læring
- Ulike livsfaser (voksne) i kirkelig undervisning og læring. Strategier i møte med mennesker som opplever store endringer i livet.

Skrivegruppens medlemmer vil gjerne bistå i et videre arbeid med å identifisere behov for flere konkrete satsingsområder for videre fagutvikling, basert på de drøftingene vi har hatt i møtene våre.

Vi ønsker fortsatt lykke til og Guds velsignelse over den videre saksbehandlingen.

Med vennlig hilsen

Asbjørn Gutubø Håkonseth

Kristin Gunleiksrud Raaum

Rune Øystese